

Handläggare
Erik Levander
08- 508 26 173**Till**
Trafiknämnden
2020-12-10

Trafikanordningsplaner och schakt- och öppningstillstånd. Revidering av viten

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner trafikkontorets redovisning av reviderade viten för trafikanordningsplaner och schakt- och öppningstillstånd.
2. Trafiknämnden beslutar i enlighet med kontorets förslag om ny avgift för vissa typer av privata schaktansökningar att gälla från och med 1 april 2021.
3. Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastslå beslut om avgift för vissa typer av privata schaktansökningar att gälla från och med 1 april 2021.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har genomfört en revidering av nuvarande vitesnivåer. Syftet med förändringen är att minska antalet felaktigheter och störningar bland stadens vägarbeten och därmed öka framkomlighet och trafiksäkerhet för alla trafikslag på Stockholms gator. De viten som förändras är kopplade till trafikanordningsplaner och schakt- och öppningstillstånd vilka reglerar tillträde, bedrivande och färdigställande av vägarbeten. Trafikkontorets förslag innehåller en revidering av vitena till dagens indexnivå. Kontoret föreslår också ett införande av en avgift om 1

500 kr per ansökan för privata schakter där inget ska läggas ned i marken. Dessa har tidigare varit avgiftsfria.

Bakgrund

Vägarbeten är en nödvändighet i en växande stad och så pass vanligt förekommande att de inte kan anses vara avvikelser från normalläget. Ett fullgott genomförande är därför en förutsättning för alla människors möjlighet att röra sig på gator och torg oavsett individens förutsättningar. Liksom trafiksäkerhet och arbetsmiljö inte får äventyras, ska heller inte enkelt avhjälpna hinder eller otillåtna begränsningar i framkomlighet förekomma. För att säkerställa detta krävs tillstånd för att få utföra arbeten på och i stadens mark. Staden har även möjlighet till viten kopplat till vissa av dessa tillstånd.

Den som vill gräva i stadens mark kan behöva inhämta tre olika tillstånd från trafikkontoret: Trafikanordningsplan (TA-plan), schakt- och öppningstillstånd (schaktlov) och markupplåtelse. Vilket eller vilka tillstånd som behövs beror på arbetets art.

En TA-plan är en planritning över trafikföringen förbi ett specifikt vägarbetsområde som visar hur utmärkning med vägmärken, vägmarkeringar samt skydd för alla trafikantgrupper och andra anordningar ska utföras. Ett schaktlov söks av den som vill utföra arbeten i stadens mark, medan en markupplåtelse används om offentlig plats behöver tas i anspråk för maskiner, bodar, containrar eller annat som platsen normalt inte är upplåten för. Ansökningar om markupplåtelser inkommer till kontoret som remisser från Polismyndigheten.

Viten kopplat till trafikanordningsplan och schakttillstånd

Vid godkännande av en TA-plan har ett civilrättsligt avtal slutits mellan staden och sökande. Genom detta avtal samtycker sökande till att bedriva arbetet i enlighet med stadens anvisningar, vilka framgår av stadens tekniska handbok. Samma förhållande gäller vid ansökan om schakttillstånd. Av teknisk handbok kapitel 5 framgår att den som bryter mot stadens föreskrifter kan komma att tilldelas vite.

Trafikkontoret kan i tillämpliga fall ta ut vite från den som bedriver arbete utan beviljad TA-plan eller schaktlov, inte följer beviljad TA-plan eller underlåter att följa kontorets villkor vid vägarbete. Brister uppmärksammas vid platsbesök eller genom inkomna synpunkter till kontoret. De bilder som tas på avvikelser från TA-plan, eller andra uppenbara faror, utgör dokumentation för

vitesuttaget. Information om vite ska meddelas ansvarig beställare skyndsamt. Debitering till beställaren ska ske inom 15 arbetsdagar från det att felaktigheten noterats. Flera viten kan tas ut för samma arbetsområde. Antingen vid ett tillfälle där trafikkontoret finner flera felaktigheter inom arbetsområdet eller för felaktigheter vid olika tidpunkter eller för att större område än vad som överenskommits har tagits i anspråk.

För att utreda lämplig höjning och struktur på viten kopplat till TA-planer och schakttillstånd har en jämförelse med stadens grannkommuner, Arbetsmiljöverket och Trafikverket genomförts. Av materialet kan trafikkontoret konstatera att stadens viten är relativt låga, se bilaga 1.

Trafikkontorets möjlighet att revidera viten begränsas delvis av de markavtal staden tecknat med de ledningsdragande bolagen. I avtalsbilagan "Allmänna anvisningarna för ledningsdragning i stadens mark" framgår att vitena i teknisk handbok gäller och att revidering genom indexreglering ska ske vid årsskiften då index sedan föregående uppräkningsstigit med mer än 5 procent. Förändringar i vitesnivåer som överskrider beloppet för indexuppräknings kan inte genomföras utan omförhandling av avtalen.

Sedan 2013, då trafikkontoret senast indexuppräknade sina viten, har KPI stigit med 8 procent.

Även för de aktörer som inte har markavtal med staden regleras vitesnivåer och revideringsbestämmelser i teknisk handbok. Men här finns alltså inget markavtal att ta hänsyn till och staden skulle således kunna förändra modellen för beräkning av vitesnivåerna för denna grupp. Kontoret anser dock att det ur likabehandlingssynpunkt är viktigt att samma vitesnivåer ska gälla för samtliga som utför arbeten på stadens mark. Kontoret avser därför att göra en större revidering av vitesnivåerna under kommande tvåårsperiod. Detta kommer att medföra nya avtalsförhandlingar med de ledningsdragande bolagen.

Förslag till revidering av nuvarande viten

För att öka incitamenten att vägarbeten ska färdigställas i tid och genomföras professionellt på stadens mark föreslår trafikkontoret en revidering av samtliga viten för överträdelser gentemot TA-plan och schaktlov med 8 procent från och med 1 januari 2021. Förslaget grundas på en indexuppräknings (KPI) av nuvarande viten från 2013

års nivå, då senaste revideringen genomfördes, till 2020 års nivå. Förslaget till revidering beskrivs närmare i bilaga 1.

Införande av ny avgift för tidigare avgiftsfria ansökningar om privat schakt- och öppningstillstånd

När en privatperson eller bolag utan markavtal avser att bryta stadens mark ska en ansökan om schakt- och öppningstillstånd inkomma till trafikkontoret. Ansökan är i grunden avgiftsfri, men om sökande avser att nedlägga något i marken upprättas ett nyttjanderättsavtal. Nyttjanderättsavtalen har en grundavgift om drygt 3 000 kr. Avgiften är beräknad utifrån de ökade underhållskostnader som kommunen drabbas av genom schaktning i marken. Beroende på vad som läggs ned i marken kan avgiften variera något. De flesta privata ansökningar om schakt som kommer in till trafikkontoret är dock av den art att inget ska läggas ned i marken och därför finns det inte heller anledning att upprätta ett nyttjanderättsavtal. Exempel på detta är husgrundsisolering, husgrundsdränering och geotekniska provborrningar.

Kontoret handlägger årligen ca 200 ansökningar om privata schakter, där inget ska läggas ned i marken. Mot bakgrund av att också dessa schakter har en negativ påverkan på gatuuppbyggnadens och gatubeläggningens beständighet, föreslår kontoret att en avgift om 1 500 kr per ansökan införs från och med 1 april 2021. Avgiften är beräknad för att kompensera för de utökade kostnader kontoret har till följd av grävningarnas påverkan på stadens mark.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret. Trafikkontoret har inhämtat och sammanställt information om vitesnivåer från Göteborg, Solna, Sundbyberg, Tyresö, Nacka, Täby och Trafikverket. Dessa finns samlade i bilaga 1.

Analys och konsekvenser

Den sammanställning av vitesnivåer som redovisas i bilaga 1 visar att majoriteten av de närliggande kommunerna avspeglar varandra när det kommer till viten för grövre överträdelser. Trafikkontorets viten är generellt lägre eller lika höga, som de andra kommunerna. Trafikkontoret anser att det är motiverat att se över vitesnivåerna och modellen för vitesuttag i Stockholm. Samtidigt anser kontoret att en högre justering av vitena, som sträcker sig utanför avtalade villkor, ska föregås av dialog med inblandande parter. Kontoret avser, som nämnts ovan, att påbörja ett sådant arbete under kommande år.

Trafikverket använder en modell för viten som baseras på prisbasbelopp för innevarande år. Göteborgs stad har valt att klassa vissa överträdelser som grövre än andra, kombinerat med en trappstegsmodell. Trafikkontoret anser att rimliga nivåer av viten tillsammans med ökad närvaro och dialog med de aktörer som arbetar på våra gator är en bra väg framåt.

Den nya avgiften om 1 500 kr för vissa typer av privata schakter främjar likabehandlingen av de aktörer som ansöker om att bryta stadens mark. Det som tidigare varit avgiftsfritt beläggs nu med avgift och den avgiften är densamma som de ledningsdragande bolagen betalar för att gräva i stadens mark.

Ekonomi

Den föreslagna indexuppräknningen av viten är ett första steg i höjningen av vitena och förväntas inte öka intäkterna mer än marginellt.

Avgiften för privata schakt är beräknad för att kompensera för de kostnader kontoret har till följd av schaktens påverkan på gatuuppbyggnadens och gatubeläggningens beständighet.

Slut

Bilagor

1. Förslag till nya viten och jämförelse av viten